

Zabezpieczenie emerytalne – odległa perspektywa czy bliska przyszłość

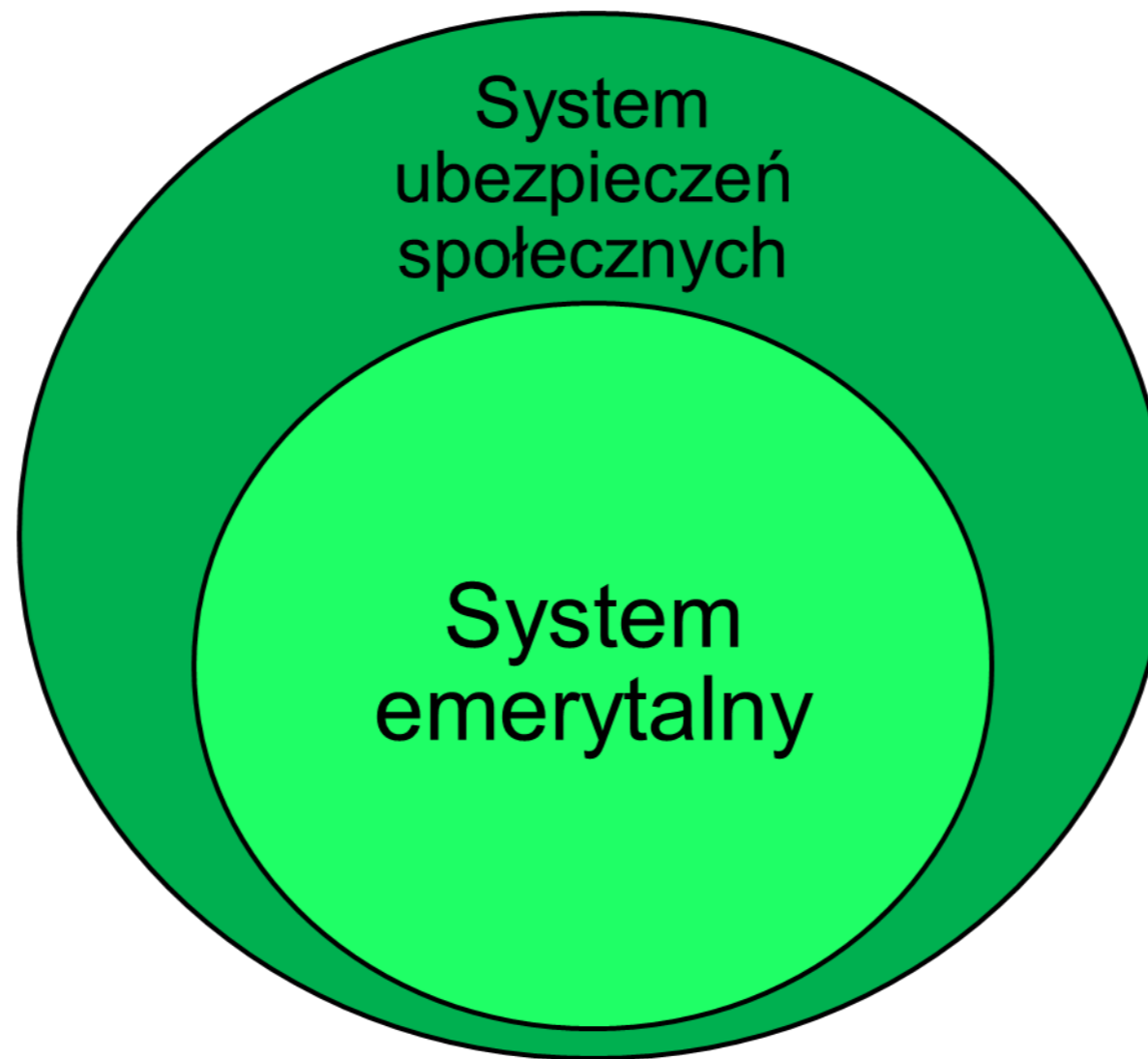

Urszula Mioduszewska-Czyczyn
Koordynator Wieloosobowego Stanowiska
Koordynacji Usług Świadczeń Emerytalno-
Rentowych

Olsztyn, 11 maja 2023 r.

System emerytalny

to część systemu ubezpieczeń społecznych

O tym, jak ZUS wydaje środki z FUS i w jakiej wysokości pobiera składki decydują **przepisy** uchwalone przez parlament.

Cel systemu ubezpieczeń społecznych

ochrona przed ryzykiem, które:

- może się wydarzyć,
- prawdopodobnie się wydarzy,
- na pewno się wydarzy.

Emerytura to świadczenie pieniężne stanowiące zabezpieczenie materialne dla osób, które ze względu na wiek nie posiadają już zdolności do pracy zarobkowej.

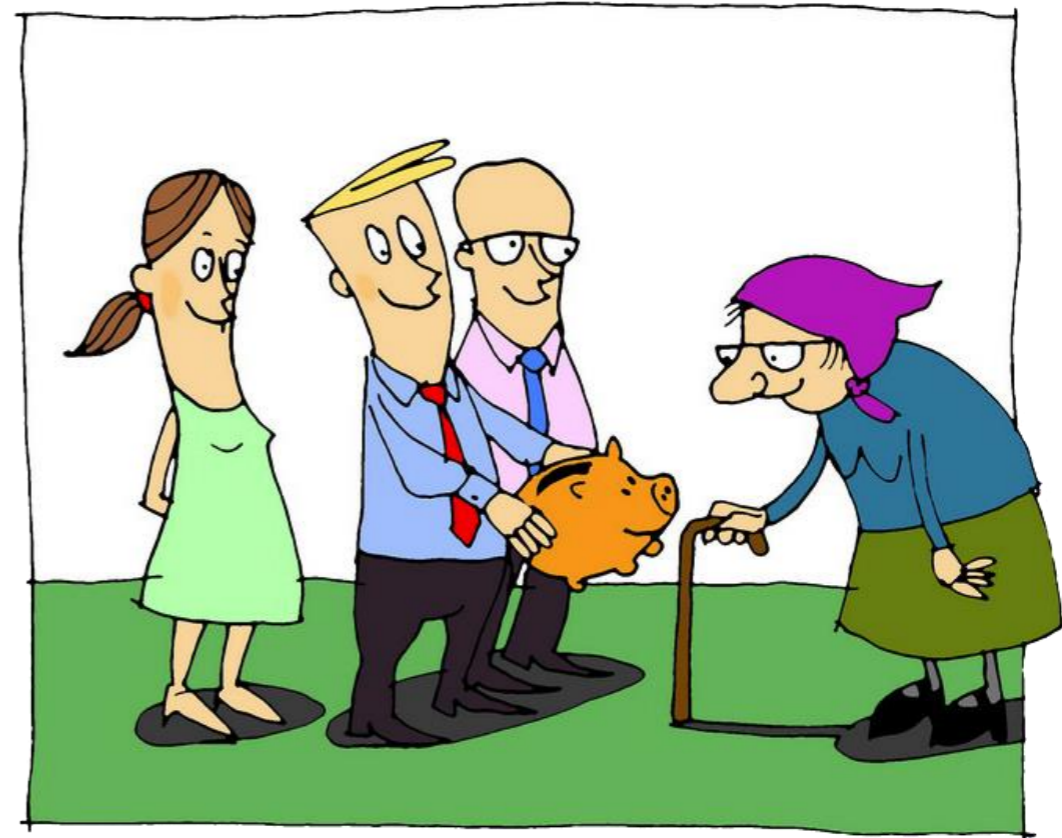
Emerytura przysługuje po **osiągnięciu wieku emerytalnego**, a ten określa ustawa.

System emerytalny jest systemem repartycyjnym tzn. opiera się na zasadzie umowy międzypokoleniowej (solidaryzm)

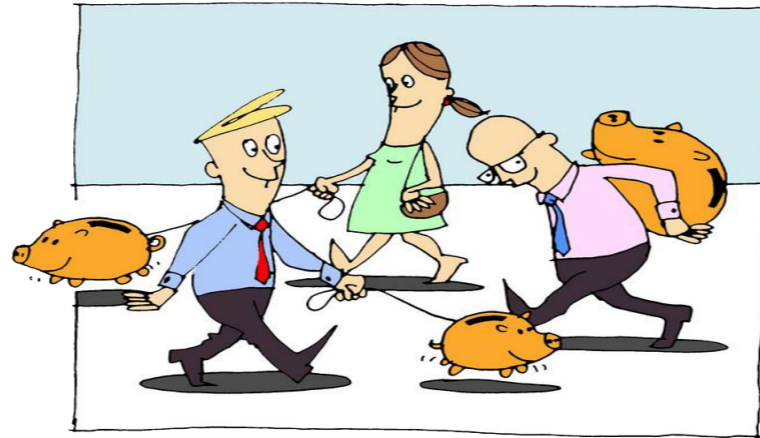
Składki obecnie wpłacane przez aktywnych zawodowo

przekazywane są na wypłatę świadczeń dla obecnych emerytów.

Od 1 stycznia 1999 r. zaczął obowiązywać w Polsce nowy system emerytalny.

Jego twórcy założyli docelowo, że przyszli emeryci będą otrzymywać emeryturę z co najmniej dwóch źródeł:

- 1. zreformowanego systemu ubezpieczeń społecznych (ZUS),**
- 2. Otwartych Funduszy Emerytalnych (OFE).**

Po reformie 1999 roku w powszechnym systemie emerytalnym nastąpiło przejście:

od modelu
ZDEFINIOWANEGO
ŚWIADCZENIA

do modelu
ZDEFINIOWANEJ
SKŁADKI

Moja składka pracuje na moją emeryturę!

System emerytalny w Polsce od 1 stycznia 1999 roku

- ✓ wprowadzenie **indywidualnych kont ubezpieczonych**,
- ✓ zmiany wysokości i finansowania składek na ubezpieczenie społeczne,
- ✓ wprowadzenie tzw. mieszanego systemu emerytalnego (**repartycyjno–kapitałowego**),
- ✓ utworzenie **trzech filarów emerytalnych**,
- ✓ przejście z systemu zdefiniowanego świadczenia na **system zdefiniowanej składki**,
- ✓ wprowadzenie odrębnego ubezpieczenia zdrowotnego,
- ✓ utworzenie odrębnych funduszy: **emerytalnego, rentowego, chorobowego i wypadkowego**.

Emerytury w nowym systemie – 3 grupy wiekowe

Zasady nabywania prawa do emerytury uregulowane zostały przede wszystkim w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Ustawa ta podzieliła ubezpieczonych na trzy grupy wiekowe:

- osoby urodzone przed dniem 1 stycznia 1949 r.
- osoby urodzone po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r.
- **osoby urodzone od 1 stycznia 1969 r.**

Przynależność do określonej grupy wiekowej skutkuje tym, że różne są zarówno warunki, na których można nabyć prawo do emerytury, jak i zasady ustalania jej wysokości.

Ewolucja systemu emerytalnego w Polsce

1 maja 2011 r. - tzw. mała reforma OFE

- ✓ utworzenie **subkonta w ZUS** i podział składki emerytalnej z II filaru,
- ✓ wprowadzenie **dziedziczenia środków z subkonta**.

Luty 2014 r. - tzw. duża reforma OFE

- ✓ umorzenie **51,5 proc.** jednostek rozrachunkowych w OFE i przekazanie ich na subkonto w ZUS,
- ✓ dobrowolność wyboru: **ZUS** czy **OFE**,
- ✓ **suwak bezpieczeństwa**.

Wysokość emerytury

Nowy system:

zwaloryzowany kapitał początkowy
 + suma zwaloryzowanych
 składek emerytalnych zgromadzonych na koncie
 + suma środków zgromadzonych na subkoncie

średnie dalsze trwanie życia

Jak zmieniała się średnia dalsza długość trwania życia

Wiek	2023	2022	2021	2020	2019
60	254,3	238,9	247,7	261,5	260,7
65	210	196,2	204,3	217,6	217,1

Źródło GUS

Moja emerytura – nowe zasady

I
FILAR
ZUS

II
FILAR

OFE, subkonto w ZUS

III
FILAR
IKE, IKZE, PPE,
PPK

Podział składki emerytalnej

**Składka na ubezpieczenie
emerytalne
19,52%**

**I Filar
12,22%**

**II Filar
7,3%**

Gdzie trafiają moje składki

Podział składki emerytalnej w przypadku podjęcia decyzji
o przekazywaniu składki wyłącznie na subkonto w ZUS
(19,52%)

Konto w ZUS

12,22%

Subkonto w ZUS

7,3%

Podział składki emerytalnej w przypadku podjęcia decyzji
o przekazywaniu składki na rachunek w OFE
(19,52%)

Konto w ZUS

12,22%

**Subkonto
w ZUS**

4,38%

**Rachunek
w OFE**

2,92%

Jaki procent
wynagrodzenia
jest potrącany na
składkę emerytalną?

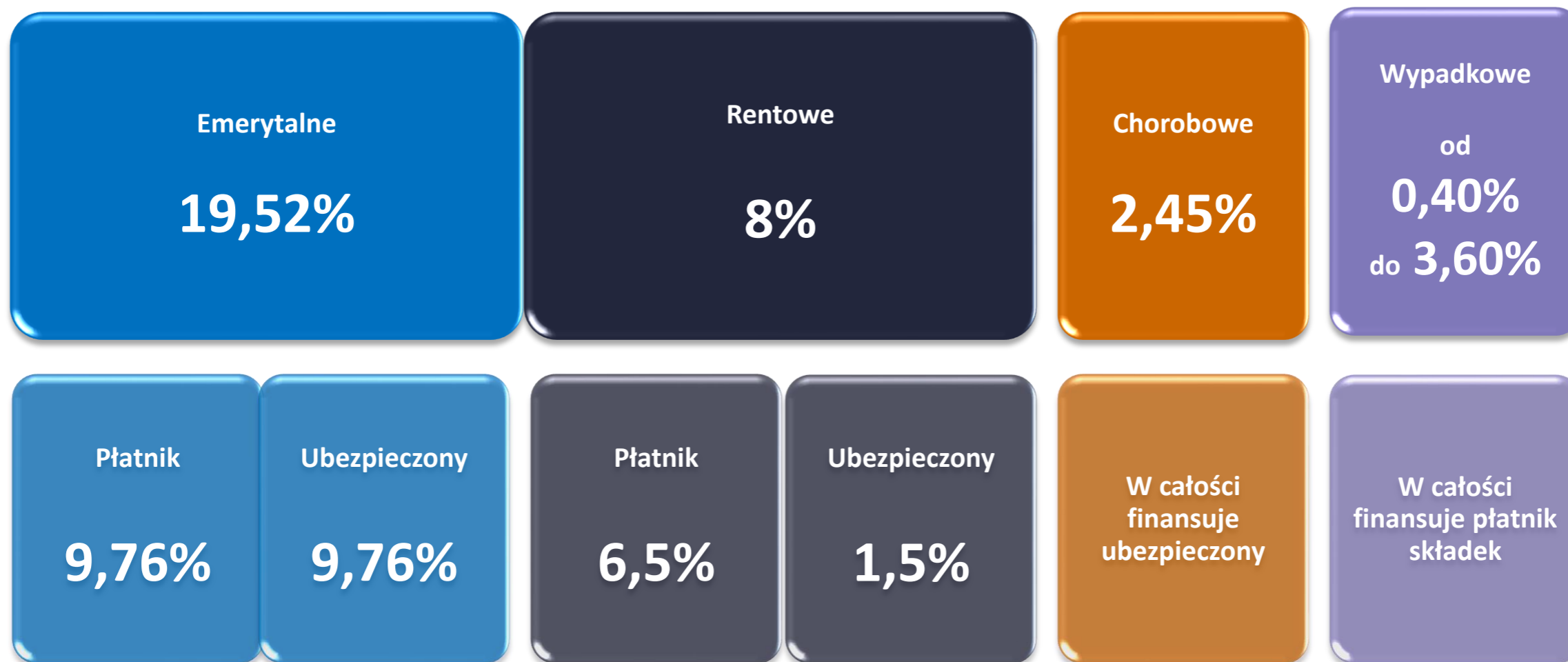

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

Jaki procent wynagrodzenia jest potrącany na składkę emerytalną?

Podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne

Składki na ubezpieczenia społeczne
stanowią łącznie **13,71%**
wynagrodzenia brutto, w tym:

składki finansowane przez ubezpieczonego

Na każde 1000 złotych:

składki finansowane przez ubezpieczonego

Polska zmieniała wiek emerytalny

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

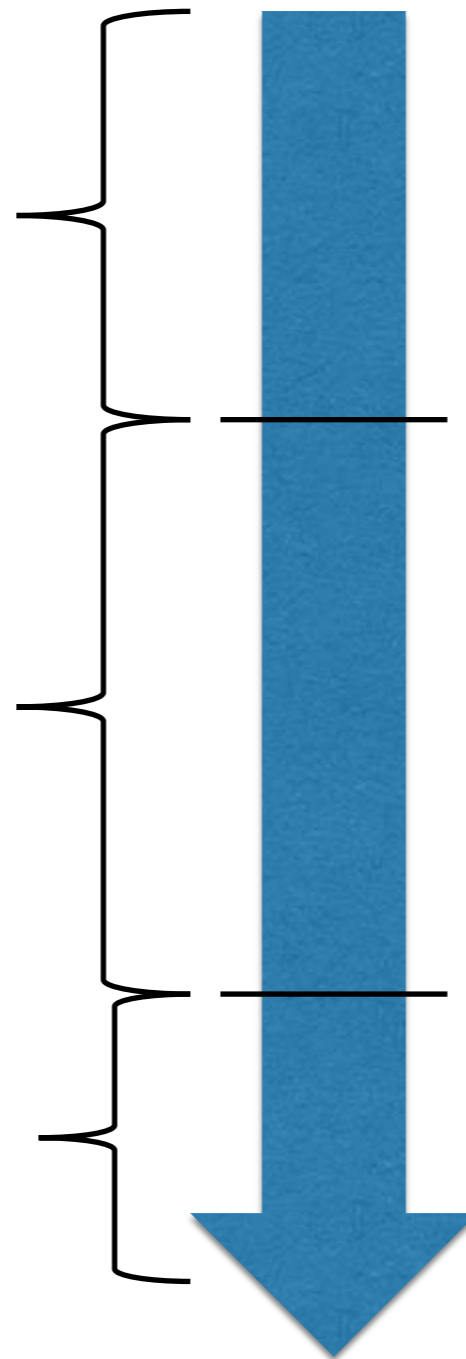

Wiek emerytalny był zmieniany

60 lat (kobiety)
65 lat (mężczyźni)

67 lat
(kobiety i mężczyźni)

60 lat (kobiety)
65 lat (mężczyźni)

1 stycznia 2013 r.

1 października 2017 r.

Emerytura z pierwszego filaru

Ma do niej prawo każdy, kto był **ubezpieczony** i **ukończył powszechny wiek emerytalny** =

60 lat (kobiety)

65 lat (mężczyźni)

W nowym systemie emerytalnym (dla osób urodzonych po 31 grudnia 1948r.) jedynym warunkiem przyznania emerytury powszechnej jest **ukończenie powszechnego wieku emerytalnego**.

**Emerytura minimalna dla tych, którzy przepracowali co najmniej 20 lat
kobieta/25 lat mężczyzna**

Nowy niższy wiek emerytalny

- ✓ Nowy wiek emerytalny (60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn) nie oznacza, że ubezpieczony musi przejść na emeryturę w tym wieku.
- ✓ Może nadal pracować.
- ✓ O momencie przejścia na emeryturę decyduje zawsze ubezpieczony.
- ✓ Nie ma przymusu przejścia na emeryturę po osiągnięciu wieku emerytalnego.

Przyczyny zmian wieku emerytalnego

Wiek emerytalny musi być dostosowany do aktualnej sytuacji demograficznej:

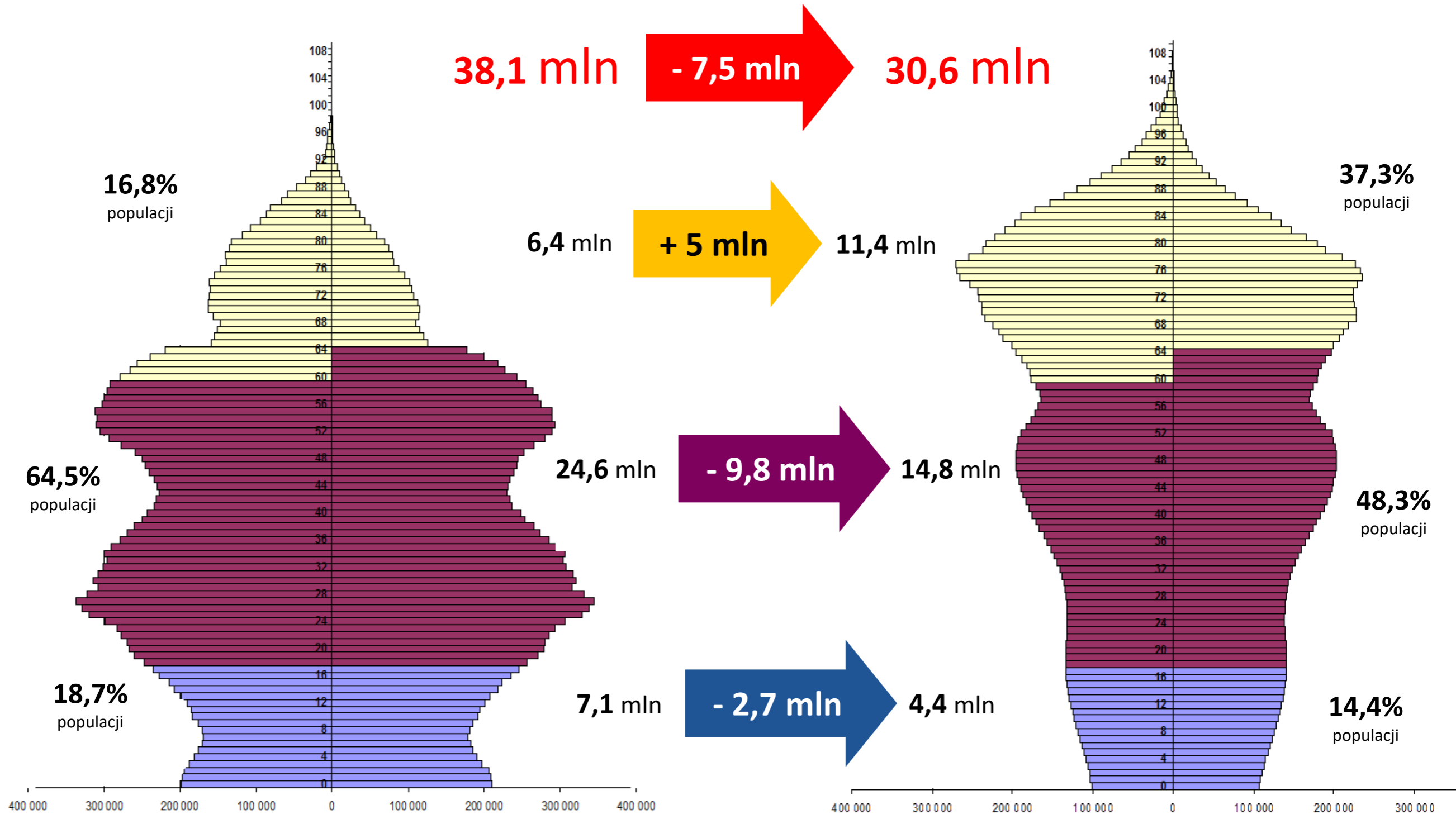
- ✓ struktura wiekowa społeczeństwa,
- ✓ średnia oczekiwana długość życia,
- ✓ przeciętne trwanie życia w zdrowiu.

Piramidy wieku ludności Polski

2010

2060

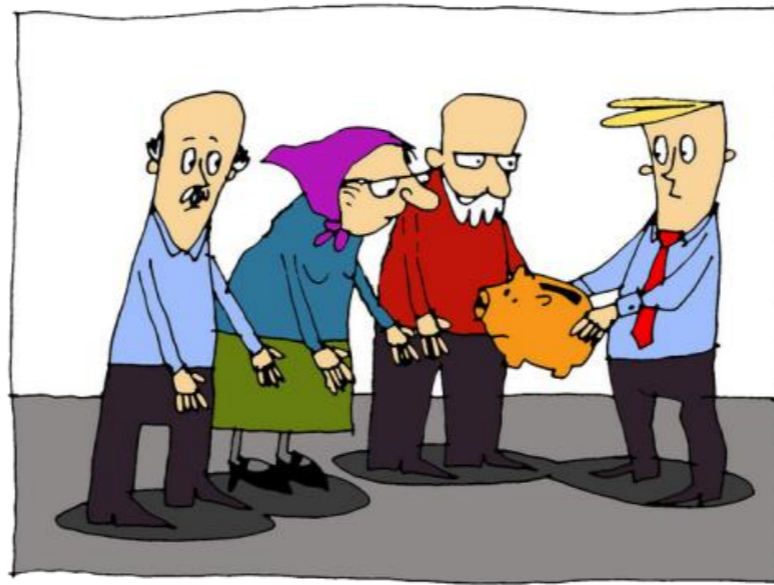

UBEZPIECZENI

2015	14,0 mln
2020	13,6 mln
2030	12,8 mln
2040	11,9 mln
2050	10,4 mln

2060 **9,3 mln**

liczba
ubezpieczonych
w 2012 r.
14,9 mln

4,98 mln

liczba
emerytów
W 2012 r.

EMERYCY

2015	5,1 mln
2020	5,9 mln
2030	6,6 mln
2040	7,1 mln
2050	8,0 mln

2060 **7,9 mln**

Wiek emerytalny w Europie i na świecie w 2040 r.

Wielka Brytania **68**

Holandia **67**

USA **67**

Niemcy **67**

Hiszpania **67**

Szwecja **67**
70

Irlandia **68**

Australia **70**

Wypłatę emerytury gwarantuje Państwo:

❖ art. 67 Konstytucji

„Obywatel ma prawo do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę lub inwalidztwo oraz po osiągnięciu wieku emerytalnego. Zakres i formy zabezpieczenia społecznego określa ustawa”.

❖ art. 62 Ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych

„(...) Budżet państwa gwarantuje wypłatę świadczeń emerytalnych z FUS”.

Emerytura jako świadczenie dożywotnie

Emerytura jest świadczeniem **wypłacanym dożywotnio**, a stan konta ubezpieczonego w ZUS nie jest pomniejszany o wysokość wypłaconych świadczeń.

Praca na emeryturze

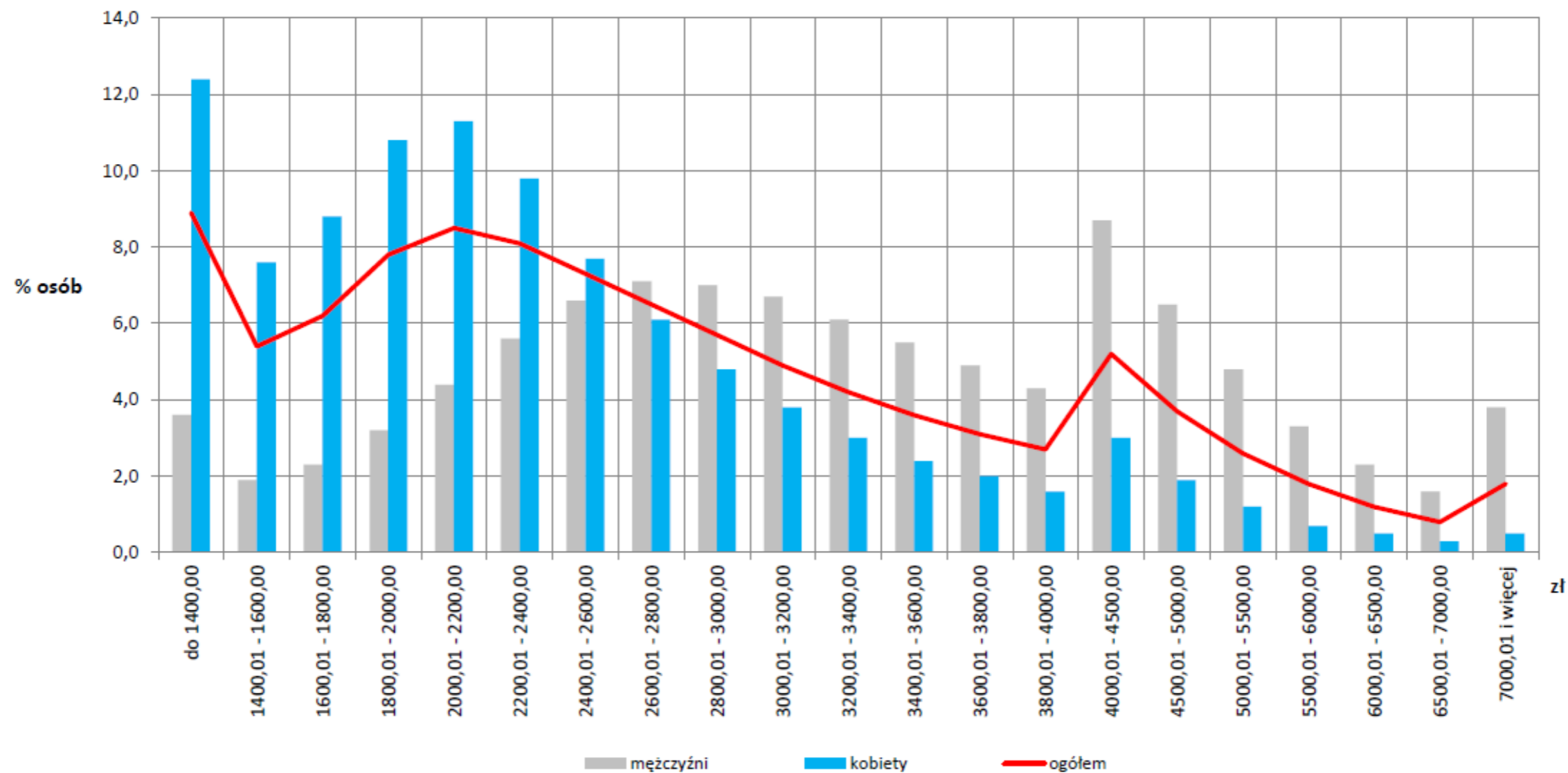
Emerytura podlega zawieszeniu w przypadku kontynuowania stosunku pracy nawiązanego przed przejściem na emeryturę

Tab. 1a. Liczba osób pobierających emeryturę*) nowosystemową w wysokości niższej niż najniższa

	w tys.	w % wypłacanych emerytur nowosystemowych
grudzień 2011 r.	23,9	4,2%
grudzień 2012 r.	35,9	4,4%
grudzień 2013 r.	48,0	5,1%
grudzień 2014 r.	60,8	5,5%
grudzień 2015 r.	76,3	5,5%
grudzień 2016 r.	95,4	5,8%
grudzień 2017 r.	166,6	7,7%
grudzień 2018 r.	218,8	8,5%
grudzień 2019 r.	261,0	8,9%
grudzień 2020 r.	310,1	9,6%
grudzień 2021 r.	337,6	9,5%
grudzień 2022 r.	365,3	9,6%

*) bez emerytur z urzędu i bez emerytur częściowych

Rys. 3 Struktura emerytów, którym emerytura wypłaca ZUS według wysokości świadczeń i płci świadczeniobiorców w marcu 2022 r.

Stopa zastąpienia w latach 2014-2020

Rok	Wysokość nowo przyznanej emerytury	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw, włącznie z wypłatami z zysku, w IV kw.	Stopa zastąpienia (w proc.)
2020	2 400,00 zł	5 656,51 zł	42,4
2019	2 338,38 zł	5 368,01 zł	43,6
2018	2 185,87 zł	5 071,41 zł	43,1
2017	2 156,90 zł	4 739,91 zł	45,5
2016	2 167,11 zł	4 404,17 zł	49,2
2015	2 154,62 zł	4 280,80 zł	50,3
2014	2 174,63 zł	4 139,42 zł	52,5

Stopa zastąpienia w latach 2010-2060

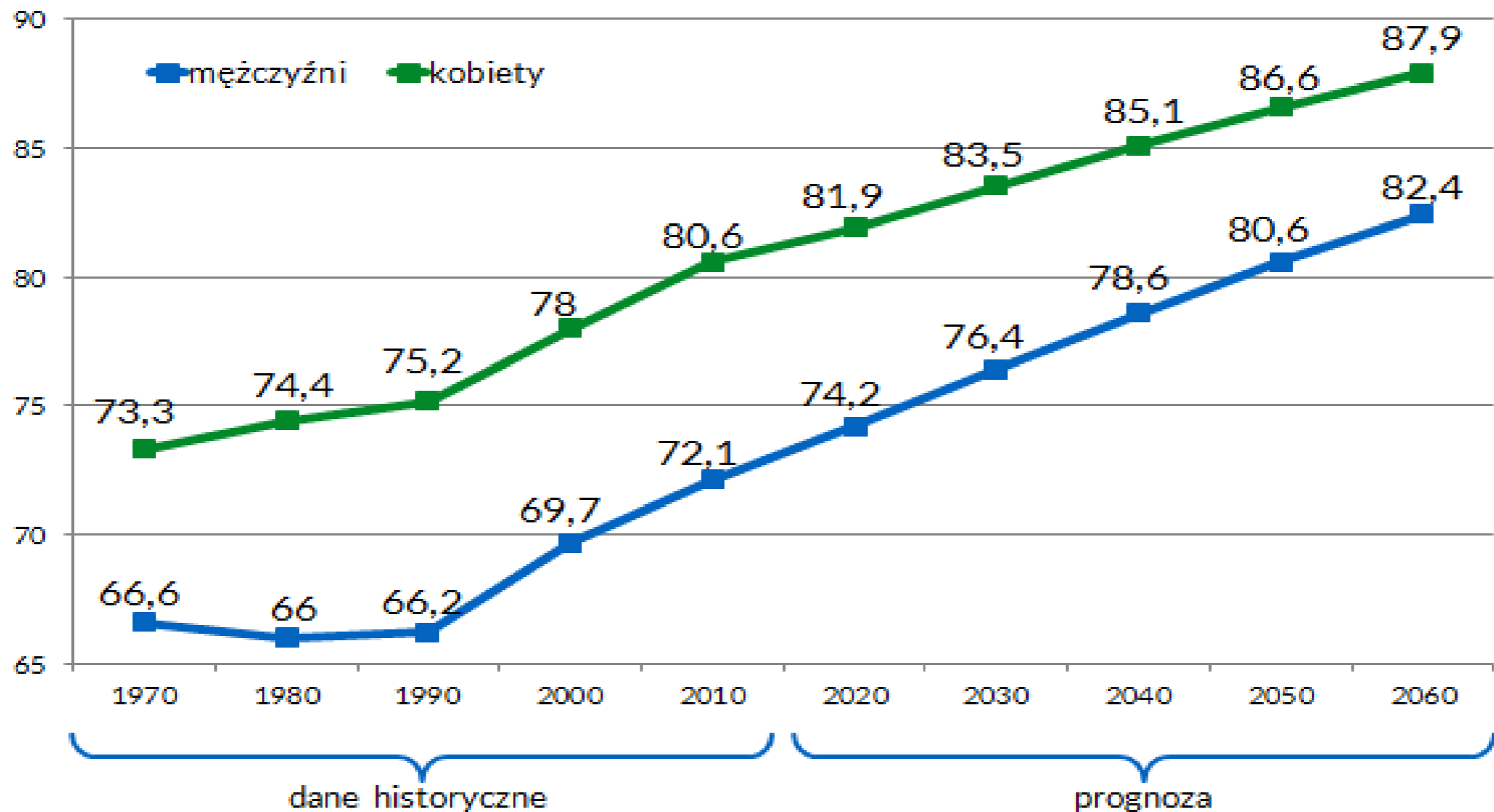

Źródło: Komisja Europejska.

System emerytalny – wyzwania

Głównym wyzwaniem polskiego systemu emerytalnego jest stworzenie kompleksowych rozwiązań zapobiegających negatywnym skutkom prognozowanego starzenia się społeczeństwa

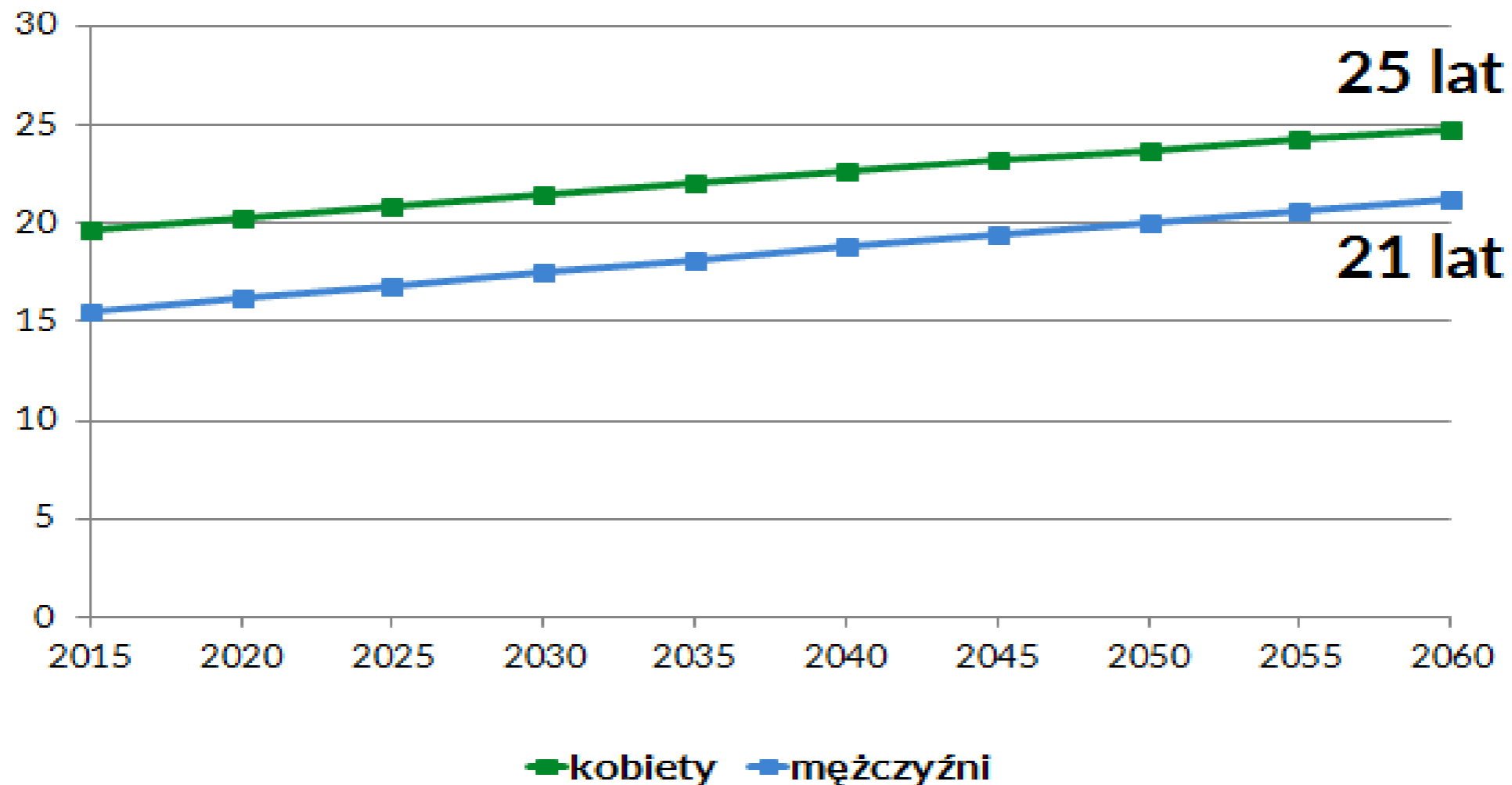
Średnia długość życia Polaków

Źródło: Główny Urząd Statystyczny (dane historyczne) i Eurostat (prognoza demograficzna)

Prognozowana średnia długość życia Polaków po ukończeniu 65 roku życia

Źródło: Eurostat – oczekiwane średnie dalsze trwanie życia Polaków w wieku 65 lat (prognoza demograficzna)

Odrębne systemy emerytalne

- ❖ Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego dla rolników,
- ❖ Zakład Emerytalno-Rentowy MSWiA dla policjantów, strażaków, służby granicznej i innych służb mundurowych
- ❖ Ministerstwo Obrony Narodowej dla żołnierzy zawodowych
- ❖ Ministerstwo Sprawiedliwości dla sędziów i prokuratorów

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ